

18

1694 14

DISSERTATIO JURIDICA
DE
JURAMENTO
PURGATORIO IN CAU-
SIS CIVILIBUS

QUAM
IN LLUSTRI
CHRISTIAN-ALBERTINA
PRÆSIDE

DN. ELIA AUGUSTO STRYKIO,
D. JUR. PUBL. ET NOVELL.
PROFESSORE ORDINARIO,

FRATRE SUO GERMANO

IN AUDITORIO MAJORI
AD D. MARTII. MDCXCIV.

PLACIDÆ VENTILATIONI SISTIT

HENRICUS CHRISTIANUS STRYKE

LENTZENS: MARCHIC. A. & R.

KILONI,

LITERIS JOACHIMI REUMANNI, ACAD. TYP.

VIRIS
ILLUSTRI, MAGNIFICIS ET EXCEL-
LENTISSIMIS

DOMINIS
DN. SAMUELI
STRYKIO,

ICto FAMIGERATISSIMO, COMITI
PALAT. CÆSAR. POTENTISS. ELECTOR.
BRANDENB. CONSILIARIO INTIMO, PROFESSORI IN
ACADEMIA HALLENSI PRIMARIO, FACULTATIS
JURID. ORDINARIO ET ACADEMIÆ
DIRECTORI.

DN. FRIDERICO
STRYKIO,

ICto CELEBERRIMO, SERENISS.
VIDUÆ DUCIS WURTENBERG. ET OLSNENS.
CONSILIARIO REGIMINIS ET CANCEL-
LARIÆ DIRECTORI.

DNN. PATRONIS ET PATRUIS
SUIS OMNI HONORIS ET OBSEQUII CULTU
ÆTERNUM DEVENERANDIS

HOC, QUICQUID EST SPECIMINIS ACADEMICI, IN
ULTERIOREM SUI, STUDIORUM Q. SUORUM
COMMENDATIONEM D. D. C.

CULTOR OBSERVANTISSIMUS
H. C. STRYKE.

PRÆFAMEN.

Maximam semper apud omnes populos & ab omni ævo Juramentorum fuisse vim & efficaciam, nemini quidem, qui veterum neotericorumve Scriptorum monumenta vel per transennam tantùm inspexit, ignotum esse posse existimo: quippe postquam, invalescente privatæ utilitatis curâ, ac indies majora incrementa sumente hominum malitiâ, in mores abierat, fidem semel datam fallere, eâque uti, non, ut servaretur, sed ut prætextu illius alii eò facilius decipi possent, evenit, ut postea nihil propemodum haberetur firmum, nisi divini Numinis testimoniô esset obsignatum *c. 26. X. de Jurejur.* Persvasi etenim erant Legislatores, nihil magis in officio continere posse homines, quam metum Numinis, & cum in Juramento non tantùm Deum in testem invocemus, sed & perfidiæ ultorem exposcamus, neminem tam impii tamque præfracti esse credebant animi, ut inevitabilem justissimi Dei

A 2

pœnam

4.
poenam, fidem datam frangendō, temerè in se suos-
que esset translaturus. Dn. Pufendorff *de Fur. Nat.*
& Gent. l. 4. c. 2. §. 2. Hinc quoties vel verum
enuntiandum, vel sermoni nostro firmamentum in-
signe addendum, vel promissum firmiori vinculo
adstringendum, vel conscientia nostra ab inculpa-
tionibus & præsumtionibus liberanda est, ad Jura-
mentum recurritur, sibi que satis unusquisque cau-
tum putat, ubi hoc vinculo alterum constrinxerit.
Unde enatae tot Juramentorum species apud Ddres.
Vid. Lauterbach *in Colleg. ff. tit. de Furejur. §. 33.*
seq. Struv. *Synt. Fur. Civ. Ex. 17. §. 20. seqq.* quas
omnes pertractare, nostrum jam non fert institutum,
quippe quod tantum circa unicum Juramenti speci-
em, Juramentum scilicet purgatorium, & quidem
quatenus illius usus esse potest in causis civilibus,
versabitur; quod tamen cum exactè intelligi nequeat,
nisi natura ipsius Juramenti purgatorii prius fuerit
exhibita, universam tractationem in duas dividam
sectiones, & priori quidem *de Juramento purgato-*
rio in genere, in posteriori verò *de Juramento pur-*
gatorio in causis civilibus in specie agam. **Faxit**
Deus, ut cedat feliciter.

SE-

f.

SECTIO PRIOR

De

Juramento Purgatorio in genere.

SUMMARIA.

Intritus n. 1. Juramentum quid? n. 3. quid sit Purgatio Canonica? n. 4. seqq.
Juramentum Purgatorium quid sit? n. 8. est necessarium n. 9. Imponitur a
Judice n. 11. seqq. praevis suspicionibus. n. 13. seqq. Injungitur reis. n. 16.
an etiam actoribus? n. 17. quid si voverint se nolle jurare? n. 18. tam Laicis,
quam Clericis. n. 19. personis fictis n. 20. masculis & foeminis. n. 21. seqq.
quid si reus se obtulerit ad Juramentum? n. 24. seqq. In quibus causis obtineat?
n. 26. seqq. an etiam in casibus lege non expressis habeat locum? n. 30. seqq.
non praestatur prius Juramentum Calumniae. n. 32. seqq. nec potest referri.
n. 35. seqq. Praestatur regulariter in judicio. n. 37. & in propria persona. n. 40.
an possit praestari per Procuratorem? n. 41. seqq. quid si aliquis peregrinus &
idiomatis nostri ignarus? n. 44. Olim adhibebantur etiam certi Compurgatores.
n. 45. seqq. An heredes quoque jurare teneantur? n. 48. seqq. An sufficiant
verba Juramento equipollentia? n. 52. seqq. num praecise requirantur verba?
n. 56. seqq. Adhibentur nonnunquam certi ritus. n. 60. seqq. Praestito hoc
Juramento reus absolvitur. n. 64. seqq. regulariter etiam quoad expensas.
n. 66. seqq. ita tamen ut salva actori maneat probatio in contrarium. n. 69.
seqq. Recusans vero habetur pro convicto & confesso. n. 72. exceptis delictis
gravioribus. n. 73. aut nisi innocentiam suam aliter probare velit. n. 74. seqq.
ubi etiam admittuntur praesumptiones. n. 76. An si in probatione defecerit
postea ad hoc Juramentum habeat regressum? n. 77.

Quod solemne alias esse solet disputantibus, an- 1
tequam ipsius rei tractationem adgrediantur, nonnulla 2
circa inscriptionem Disputationis notare, illud si in praesenti 3
neglexero, non adeo me peccaturum confido: Etenim 2
uti laudandum illud omnino & necessarium est, ubi verbo-
rum ambiguitas obscuritates parit, & ex evolutione tituli ipsi
tractationi non exigua lux affundi potest, ita è contrario otio-
sam tantum redolet solertiam, ubi verba tituli clara sunt atque
perspicua: Quod cum in praesenti Dissertatione contingat, 3

A 3

opera

- operæ pretium non esse arbitratus sum, circa juramenti vocem diu occupari, hoc tantum notasse sufficere putans, Juramentum hic sumi pro actu religioso, quò in majorem enuntiationis alicujus fidem, Deum, ut ultorem & vindicem, si
- 4 fallamus, invocamus. Eodem modo haud necessarium duco, circa vocem purgatorii diu versari, cum facilè unicuique constet, illud à verbo *purgare*, id est, liberare, descendere, unde & in jure Canonico hoc juramentum passim *Purgatio Canonica*
- 5 appellatur. *tot. tit. X. de Purgat. canon.* ubi notandum purgationem hanc non ideò vocari Canonica, ac si juri Canonico originem suam deberet, uti volunt Vallens. *ad d. tit. n. 1.* Jeremias Setler *de Jurament. l. 3. c. 11. n. 5.* contrarium enim textus juris, tum divini *Exod. XXII. v. 7. seq. Deuteronom. XXI. v. 6. seq.* tum civilis *l. 6. §. 4. C. de his qui ad Eccl. l. 4. §. 3. ff. de Edend. l. fin. §. 10. C. de Jur. deliber. cum simil.* abundè ostendunt; sed ad contradistinctionem alterius illius per superstitionem superiorum temporum introducti, purgandi modi, quem *Purgationem vulgarem* appellarunt, cujusque varias species, per aquam scilicet calidam aut frigidam, ferrum candens, Duellum &c. recenset Dn. Becman *in Dissert. de Judiciis Dei* qui tamen modus, quod Deus ita tentetur, postea non tantum Jure Canonico prohibitus *tot. tit. X. de Purgat. vulgar.* sed & moribus nostris, cum Judex nullam probationem admittere debeat, nisi cujus rationem intellectu suo assequi potest, reprobatus est. Vid. Dn. Samuel Strykius, Patronus & Patruus meus ætatem sanctissimè colendus *in tr. de Jure Sensuum Diss. 7. c. 4. n. 7. seqq.* Dn. Müller *in addit. ad Struv. Synt. Jur. Civ. Ex. 17. §. 44. lit. a. n. 3.*
- 8 Est autem hoc Juramentum Purgatorium, ut ad rem ipsam deveniam, nihil aliud, quam quod Judex causâ cognita imponit ei, contra quem præsumptiones militent, ut iis se per illud eximat & causa dubia decidatur.
- 9 Ex quibus verbis patet, referendum esse hoc juramentum, ad juramenta *litis decisoria*, & ex his ad ea, quæ communis schola appellat *necessaria*, quæ scilicet judex defert, & illi, quibus delata sunt, necessario præstare tenentur. Dn. Stryk. *Introd.*

Introd. ad Prax. forens. c. 20. §. 9. Quamvis enim non ignorem 10
nonnullos hæc juramenta appellare judicialia, quod à giudice
in judicio deferantur Dn. Huber. *Prælect. Jur. Roman. & hodi-*
ern. ad tit. ff. de Jurejur. §. 7. Ant. Matthæi *de Judic. c. 10. §. 7.* con-
troverſia tamen hæc tantum de verbis eſt, & in re ipſa o-
mnes conveniunt.

Etenim non partes ſibi hoc juramentum deferunt, ſed 11
judex illud imponit vel ad instantiam partis adverſæ, vel ex of-
ficio Carpz. *p. 1. c. 22. df. 15. & Proceſs. tit. 12. art. 3. n. 1. ſeqq.*
Faber. *in Cod. l. 4. tit. 1. df. 8.* ſiquidem judici ſtatim ac cauſam 12
cognoscere cœpit, incumbit officium rerum omnium, quæ-
cunque in judicio verſantur, Coſtal *ad l. 25. ff. de Ædil. Ediçt.*
indulgendumque cum primis ei aliquid eſt circa hoc juramen-
tum, cum probationis quædam ſpecies ſit, aut ad minimum
probationis vice fungatur *c. 2. in fin. X. de probat. Carpz. d.*
art. 3. n. 56. probationum verò examen ad judicem, ejusque
arbitrium pertineat arg. *l. 3. ff. de teſtib. Matthæi d. c. 10. §. 59.*
Setſer. *l. 4. c. 11. n. 1. ſeqq. add. Mev. p. 7. dec. 283. & dec. 227.* Sed 13
cum hic ſæpius peccari ſoleat, nequaquam vagum ac illimita-
tum hoc judicis debet eſſe arbitrium, prout aliqui exiſtimant
ob *c. fin. X. de Jurej. l. 31. ff. Eod. coarctandum potius illud &*
includendum eſt certis cancellis juxta diſpoſitionem l. 3. C. de 14
Reb. Cred. nec aliter huic juramento locus relinquendus, quam
ubi nec actori in ſupplementum jurare, nec judici ad alia in-
veſtigandi veritatem media progredi permiſſum, jura tamen
reum ob præſumptiones contra ipſum allatas purè abſolvi ve-
tant. Carpz. *d. art. 3. n. 7. ſeqq. & d. c. 22. df. 14.* Lauterbach *in Col-*
leg. d. 1. §. 47. Petr. Heig *p. 1. qv. 40. n. 24.* Mev. *p. 5. dec. 173. n. 6.*
Conf. Dn. Stryk. *de Jure Senſ. Diff. 10. c. 2. n. 8. ſeqq.*

Quemadmodum & judicis erit in conditionem & mores 15
illius, cui hoc juramentum injungendum diligenter inquirere,
ſæpius enim, præſertim quando metus adest perjurii, uti in
perjuris & infamibus, melius eſt non deferre juramentum,
quam perjurii dare anſam arg. *l. 2. C. de indiçt. viduit. tollend.*
Zœſ. *ad ff. de Jurej. n. 7.* Carpz. *d. art. 3. n. 10. & Prax. Crimin.*

- p. 3. qv. 116. n. 61. Brunn, Cent. 2. dec. 98. Hillig. in Donell. l. 24.
- 16 c. 19. lit. T. Mev. p. 5. dec. 47. n. 4. Extra hunc verò respectum, & nisi leges aliquibus concesserint, quod inviti ad jurandum cogi nequeant. Vid. l. 34. §. 3. ff. de jurej. Carpz. l. 2. Resp. 82. Brun-
- 17 nem, Conf. 114. n. 24. iudex omnibus reis (actoribus enim quod defertur juramentum suppletorium potius est quam purgatorium. Strauch. Diss. 25. ad Jus Justin. §. 26. Zoel. d. l. n. 22.) hoc juramentum, si suspicionibus quibusdam gravati sint,
- 18 injungit, Mev. p. 4. dec. 31. n. 6. licet forsan voverint, se nunquam ullò modò juraturos, quippe in ejusmodi voto semper Superioris auctoritas est excepta c. 5. C. XXII. qv. 2. c. 5. §. 7. X. de Tot. essetque votum hoc temerarium, cum veritas ita occultaretur, nec indicia eliderentur, cujusmodi votum observari non debet. c. 22. C. XXII. qv. 4. c. 18. X. de Jurejur. Struv. Decis.
- 19 Sabbath. c. 1. dec. 6. Unde est, quod videamus imponi hoc juramentum non tantum Laicis, sed etiam Clericis c. 5. §. fin. X. de Purg. Can. Conf. Carpz. p. 1. c. 16. df. 69. ad hos enim, scilicet Clericos, ita olim pertinuit, ut dubitatum fuerit, essetne proprium clericorum, an deberet quoque ad laicos extendi; Val-
- 20 lens. ad tit. X. de Purg. Can. n. 6. ibique alleg. tam veris quam fictis personis, uti Universitatibus, Collegiis, &c. Setser l. 3. c. 11. n. 35. Lauterbach. d. l. §. 48. Dn. Müller in addit. ad Struv.
- 21 Ex. 17. §. 45. lit. B. n. 3. tam masculis, quam foeminis e. 3. X. de Purg. Can. c. 2. de Juram. in Vtò, & quamvis gravidas ab obligatione præstandi juramentum vulgus eximat, teste Baldò ad l. 8. ff. de test. præstationemque juramenti, donec pepererint, dif-
- 22 ferendam velit, nullam tamen hujus sufficientem video rationem, nec enim juramento peccati quicquam inest, nec ex ejusdem præstatione ullum foetui, in cujus tamen favorem tantum prægnantibus parci solet, imminet discrimen. Dn. Stryk. Us. Modern. ff. tit. si quis caut. in jud. §. 8. Mev. p. 5. dec. 80. Brunnem. ad l. 18. ff. de Stat. hom.
- 23 Notandum tamen, si simul & masculo & foeminae imponatur hoc juramentum, exigendum id prius esse à masculo Carpz. d. c. 22. df. 18. §. d. art. 3. n. 61. seqq. ut scilicet eò feliciter perjuris

perjuria evitentur, in quæ foeminae ob levitatem sexus magis propensurae creduntur *arg. c. 10. X. d. V. S.*

Nec referre hic aliquid puto, an reus se ad juramentum 24
hoc obtulerit, an non: Utut enim communiter existiment,
offerentem se ad jusjurandum de pejerandi temeritate se quo-
dammodo facere suspectum per illam, quam pra se fert, pe-
jerandi aviditatem; Ddres *ad l. 3. ff. de jurej.* intelligendum ta- 25
men hoc est de eo casu, quando aliquis sponte citra ullam
necessitatem se ad juramentum offert; quod hoc in casu dici
nequit, ubi non tam aviditate ac voluntate jurandi, quam ne-
cessitate adductus juramentum sibi injungi petit, cum inno-
centem se illius esse, cujus insimulatur, demonstrare aliter ne-
queat, nec in eum perjuri suspicio cadere possit, qui quod sibi
jure, uti juramentum purgatorium *c. cum in juventute X. de ju-
rej.* permissum est, petit. *arg. l. 151. ff. de R. J.*

In quibus causis juramentum hoc obtineat inter Ddres 26
adeo expeditum non est, dum alii illud solis causis civilibus
adstringunt. Vid. *Grœnveeg de LL. abrog. ad l. 2. F. c. 27. §. 3. n. II.*
Struv. Ex. 17. §. 45. alii vero id extra causas criminales exten-
dendum non esse arbitrantur. Vid. *Strauch. ad Jus. Just. Diss. 25.*
§. 206. quorum sententias si ita aliquis temperaverit, ut & 27
in civilibus & in criminalibus causis huic juramento adsigne-
tur locus, meo quidem judicio non aberrabit a vero: sicuti
enim de causis civilibus posteriori sectione id fusiùs demon-
strabitur, ita quod causas criminales attinet, id juxta hodie- 28
nam praxin extra dubium positum est. *Carpz. Pr. Crim. p. 3.*
qv. 116. n. 58. seqq. *Tabor Racemat. Crim. 4. in adjunct. Respons. §. 31.*
modo delictum commissum non mereatur poenam capita- 29
lem, aut indicia, quæ contra delinquentem adsunt, non suf-
ficient ad torturam *Carpz. d. l. Dn. Müller ad Struv. d. §. 45.*
Mev. p. 7. dec. 227. n. 4. nec restringendum hoc juramentum 30
sive in civilibus, sive in criminalibus, existimo ad casus tantum legibus
expressos, uti facit *Ant. Matthæi de Judic. c. 10. §. 59.* sed etiam
ad alios casus pro arbitrio judicis illud extendi posse puto cum
Struvio ad Matth. d. l. dummodo in criminalibus maximam utatur 31
B judex

- judex circumspectione, cum paucis ea animi vis sit, ut pœnam sanguinis oppetere malint, quam perjurium committere. Dn. Pufendorff. *Element. Jurispr. l. 1. c. 12. n. 39.* Esbach *ad Carpz. p. 1. c. 22. df. 1. n. 4.*
- 32 Quod si itaque hoc juramentum alicui injunctum fuerit, præstandum præcisè est, nec eò nomine prius
- 33 juraturus calumniæ juramentum exigere potest, adversa enim pars non detulit, ut hinc etiam à præstatione calumniæ juramenti immunis sit Carpz. *p. 3. qu. 116. n. 72. seqq.* Rauchbar *l. 2. qu. 3. n. 35.* in judicem verò, quando juxta leges sanctissimas litigantibus aliquid injungit nulla calumniæ cadit suspicio, arg. *l. 3. §. 1. ff. quod met. caus. l. 18. ff. judic. solv. quin quod judex nihil in judicio petat ab altero, sed vel apud eum petatur, vel ex officio jurare jubeat, Perez ad tit. C. de R.C. n. 26. Struv. Ex. 17. §. 46. ibique Dn. Müller in addit. lit. α. & β. Lauterbach. in Colleg. tit. de jurej.*
- 35 §. 50. Quemadmodum & hoc singulare est, quod cum alias ei, cui jurandi data facultas, liberum sit, utrum id ipse præstare an referre malit, hic tamen omnis electio & referendi facultas
- 36 cesset, nec enim judici referri posset, cum hic de facto & re aliena ita jurare cogeretur, contra *l. II. §. 2. ff. Rer. amot. nec*
- 37 *parti adversæ, cum juramentum non detulerit, inter deferre verò juramentum & illud referre constituta quædam sit relatio, semperque referens deferentem respiciat. l. 34. §. 7. ff. de jurej. ibique Brunnem. Carpz. p. 1. c. 14. d. 7. & in process. tit. 12. art. 3. n. 56. seqq. Berlich. p. 1. concl. 52. n. 45. Setser l. 3. c. 11. n. 8.*
- 38 Præstandum autem regulariter hoc juramentum est in loco judicii, inspiciente populo, præsentibusque giudice & parte adversa, aut ejus procuratore *Nov. 124. c. 1. c. Presbyter C. II. qu. 5. Setser. d. l. n. 38. Carpz. p. 1. c. 22. df. 19. & d. art. 3. n. 58. seqq.*
- 39 nec facile casus exceptus dabitur, nisi ubi quis vel per ætatem aut valetudinem ipse comparere non potest, vel propter privilegium, quod personis egregiis concessum est, comparere non tenetur. *Ord. Cam. p. 2. tit. 10. §. 1. l. 15. ff. de jurej. & ibi Brunneman, ubi n. 2. docet, quænam personæ egregiarum nomine contineantur.* Ulroque

Utroque tamen casu, siue compareat is, cui injunctum 40
 hoc juramentum, siue non compareat, necessarium erit, ut
 in propria persona hoc juramentum præstet *L. 12. §. 4. C. d. R. C.*
& jurej. cum fieri plerunque soleat, ut ex jurantis vultu & ti-
 tubatione judex perjurium detegat, aut pejerandi proclivem
 voluntatem: Ut ut enim praxis hodierna cum Jure Canoni- 41
 co etiam ad præstationem juramentorum procuratorem spe-
 ciali mandato instructum admittat *c. 6. X. de juram. Calumn.*
c. 2. §. 1. Eod. in Utô. Blum. Process. Camer. tit. 72. n. 7. Roding.
Pandect. Camer. l. 1. t. 26. §. 22. Mev. p. 4. dec. 113. & p. 8. dec. 369.
Struv. Ex. 17. §. 17. esse tamen adhuc quædam juramentorum 42
 genera, in quibus rejecto procuratore propriam personam lex
 requirit, *Zoëf ad tit. X. de jurej. n. 37.* recte statuit, quorsum propter
 expressam dispositionem *Ord. Camer. p. 2. tit. 10. §. 1. & 5.* ubi
 non nisi Electores & Principes excipiuntur, etiam nostrum
 juramentum referimus *Carpz. tit. 12. art. 3. n. 58. seqq. Setser.*
d. c. 11. n. 41. Esbach ad Carpz. p. 1. c. 22. df. 19. præsertim cum 43
 ob præjudicii gravitatem & perjurii periculum satius ac tutius
 sit ipsas partes ad jurandum in persona adigere, quam ad præ-
 stationem juramenti procuratorem admittere *Carpz. p. 1. c. 12.*
df. 39. Ziegler ad Lancellot. Instit. Jur. Can. l. 3. tit. 1. §. 13. Brun-
nem. ad l. 2. C. de jurej. propt. Calumn. n. 19. quapropter etiam, 44
 si casus contingat, ut peregrino alicui idiomatis nostri ignaro
 hoc purgatorium imponendum sit juramentum, non existi-
 mare interpretem ad ejus præstationem esse admittendum,
 sed ipsum peregrinum id in nativa lingua, præsentem interpre-
 te, præstare teneri. *Vid. Dn. Stryk. Diss. de Negot. per inter-*
pret. gest. c. 2. n. 94.

Ac olim quidem non tantum ille, contra quem indicia 45
 militabant, ad hoc juramentum præstandum erat obligatus,
 sed receptum quoque erat Jure Canonico, ac Feudali & Con-
 stitutionibus Imperii approbatum, ut, cum judicem vita,
 mores & actiones juraturi sæpius fugerent, alii adhuc adhi- 46
 berentur, *Compurgatores* aut *Sacramentales* dicti, qui juramen-
 to asseverare tenebantur, quod principalem non pejeratu-

rum, sed veritatem dicturum atque sic innocentem crederent *c. f. in f. c. quoties X. de Purg. Can. c. 5. X. de testib. 2. F. 33. pr. 1. F. 26. §. 1. Ord. Cam. p. 2. tit. 10. §. 1. Setser. d. c. II. n. 30. seqq. Heig. p. 1. qu. 40. Lauterbach. de Juram. Credulit. part. 47 poster. §. 23. Verum ab hac consuetudine, cum perjuriis ansam suppeditet, nec juramenta præter necessitatem nimis sint multiplicanda, pleraque judicia rectè recesserunt, ut proinde ei immorari non expediat. Vid. Setser. d. l. n. 34. Berlich. p. 1. c. 52. n. 18. Ziegler ad Lancellot. l. 4. tit. 2. Struv. Synt. Jur. feud. c. f. §. 16. n. 3. seqq. Dn. Müller addit. ad Struv. Ex. 17. 48 §. 44. lit. a. n. 8. Proinde quoque nec hæredes inculpati, vivente eo, ad hoc juramentum, tanquam super facto alieno, 49 obligantur: Utrum autem in casu, ubi reus, qui per sententiam juramento se purgare jussus erat, antequam illud præstiterit, decesserat, hæredibus illud juramentum imponendum sit, controvertitur, uti videre est apud Carpz. l. 6. Respons. 120. §. p. 1. const. 24. per tot. §. tit. II. art. 6. Quemadmodum autem communis opinio, quod juramentum hoc, si defunctus jurare paratus fuerit, pro præstato habeatur, atque sic ex ea quoque ratione hæredes ad illud præstandum non obligentur, passim recepta est Carpz. dd. II. Hillig. in Donell. l. 24. c. 13. lit. A. Mev. p. 4. dec. 262. Gail. l. 2. Obs. 43. n. 1. Berlich. p. 1. concl. 55. n. 14. Coler p. 1. d. II. n. 12. Dn. 51 Lynker. in Analect. ad Struv. Synt. Jur. Civ. Ex. 17. §. 36. ita tamen existimarem nihilominus potestatem judicis non ita constringendam esse, quò minus svadente id justa quadam ratione, hæredibus licet non veritatis, credulitatis tamen juramentum, quod scilicet non credant, ejusmodi aliquid à defuncto contractum vel factum esse, imponere possit. Vid. Carpz. d. Resp. 120. n. 20. seqq. Mev. p. 7. dec. 238. Dn. Müller. ad Struv. Ex. 17. §. 47. add. Lauterbach. de Juram. Credul. part. poster. §. 9. seqq.*

52 Sicuti autem in omni juramento invocatio Dei, ut scilicet licet testis eorum, quæ dicuntur, & vindex, si fallamus, existat, requiritur, ita & ea in hoc purgatorio juramento est neces-

necessaria, ut eapropter assertiones illæ **bey Udelichen Ehren/** 53
bey Treu und Glauben/ an Endes statt &c. utut alias jura-
 mento æquipollere dicantur Gail. l. 2. Obs. 59. Berlich. p. 2.
 concl. 21. n. 36. Barschamp de Clausul. c. 29. §. 4. n. 28. Wehner.
 Observat. Practic. voc. **bey Treuen und Glauben/** cum hic cor- 54
 porale! & solemne juramentum requiratur, non sufficient.
 Ruland. de Commiss. p. 2. l. 2. c. 11. n. 45. seqq. Frantzk. ad ff. de
 jurej. n. 28. seqq. Dn. Müller ad Struv. d. l. 8. 11. seqq. Rauch-
 bar. p. 2. qu. 2. add. Carpz. p. 2. c. 16. d. 5. seqq. Mev. p. 1. dec.
 146. Praxis tamen & hoc in casu multis in locis quoad Men- 55
 nonistas contrarium recepit, & eorum simplicem assevera-
 tionem **bey Mannen Wahrheit** juramento, etiam quoad
 effectum perjurii, æquiparavit. Conf. Ant. Matthæi de judic.
 Diss. 10. §. 37. Wissenbach. ad ff. tit. de jurej. §. 21. Vid. tamen
 Dn. Huber Praelect. Jur. Rom. & hodiern. ad tit. ff. de jurej. §. 2.

Ut verò invocatio illa divina verbis proferatur, neces- 56
 sarium præcisè esse non existimo, nullò unquam jure eadem ad
 substantiam juramenti exigente; Frantzk. l. 2. Res. 1. n. 30.
 seqq. Setser. l. I. c. 9. n. 3. certum etenim est juramentum & 57
 scripturam, & alia signa æquipollentia admittere; arg. l. 3. C.
 Si min. se maj. dix. l. 6. ff. de R. C. Feltman. de Juram. in alt. anim.
 c. 1. n. 47. lit. D. Dn. Müll. ad Struv. d. l. 8. lit. B. n. 3. quam- 58
 obrem & mutum casu eveniente, modo per scripturam alia-
 vè signa mentem suam proferre & demonstrare possit, ad hoc
 juramentum admittendum esse omninò verius est. Dn. Stryk.
 de Jur. Sens. Diss. 4. c. 4. n. 39. seqq. Hillig. in Donell. l. 24. c. 13.
 lit. B. add. Borcholt. de jurej. c. 1. n. 28. Bachov. ad Treutl. Diss. 21.
 §. 1. lit. A. quamvis non diffitear citra casum necessitatis huc 59
 deveniendum non esse, cum rationi valdè consentaneum,
 & securius etiam sit, ut qui loqui potest, præsens præsentem
 per verba juret. Zoëf. ad tit. ff. de jurej. n. 11.

Atque hinc etiam cum externa, quæ in oculos incur- 60
 runt, magis movere soleant, ut eò major juraturis injicia-
 tur religio, hominesque eò magis à perjurio absterreantur,
 moribus legibusque civilibus certi introducti sunt ritus in ju- 61
 rando

- rando non negligendi, inter quos non ultimum merentur locum elevatio digitorum, & nonnullis in locis recepta Evangeliorum tactura, de quo ritu & an inter Evangelicos tolerandus sit, prolixè egit Dn. Stryk. *de Jur. Sens. Diss.* 7. c. 1. n. 17. *seqq.* add. Dn. Müller *ad Struv. Ex.* 17. §. 10. *lit. II.* quin & quandoque, ut eò major juramento constet auctoritas, candelæ accendi, ac januæ & fenestræ aperiri, aliæque insuper addi solent ceremoniæ, contra quas tamen, si inconsuetæ fuerint, ille, cui juramentum injunctum est, protestari, & ut remittantur, petere potest. Lauterbach. *in Colleg. ff. de Jurej.* §. 21. ibique alleg. Laurent, *dec.* 7. n. pen. & ult. Robert. *Rev. Judic. l. I. tit. II.*
- 64 Quod si ergò hoc modo quis præstiterit juramentum, sententia pro eo fertur, absolvitur, & in pristinum statum restituitur c. 8. *in f. X. de Purg. Can.* Gail. l. 2. *de P. P.* c. 7. n. 12. Lauterb. *in Colleg. ff. de jurej.* §. 51. Seraph. *de Seraph. de priv. Juram. privil.* 6. n. 6. *seqq.* Brunnem. *Proc. Civ.* c. 23. n. 38.
- 65 cum scilicet ita legitimè peractâ rei purgatione omnis sinistra contra eum antea exorta suspicio, ceu per legitimam innocentia ostensionem, omniumque suspicionum everticulum, uti hoc juramentum dicitur, Rodrigvetz. *Fermosin tract. Crimin.* 2. p. 260. Mev. *ad Jus Lübec.* l. 2. *tit.* 3. a. n. 50. extinguatur
- 66 & purgetur; Ungepaur *ad tit. X. de Purg. Canon.* n. 5. quæ ipsa absolutio regulariter non tantum procedit quoad causam principalem, sed etiam quoad expensas; Carpz. *Pr. Crim.* p. 3. qu. 116. n. 77. & p. I. c. 22. d. 17. Gail. & Mev. *ad d. II.* Berlich.
- 67 p. I. *concl.* 52. n. 50. scilicet, quod reus actori eas refundere non teneatur, quamvis nec ipse eas ab actore repetere possit, sed quod utrinque illæ compensentur. Esbach. *ad Carpz.* d. *df.* 17. n. 3. Zoës. *ad tit. X. de Purg. Can.* n. 7. Tabor *de Confrontat. Disp.* 5.
- 68 *in Respons. annex. qu.* 3. nisi tamen reus culpabilem suspicionis causam ipse dederit, quo casu illum, quantumvis juramento se purgaverit, ad expensas nihilominus actori teneri tradunt Ddres. Vid. Vallens. *ad tit. X. de Purg. Can.* n. 6. *in f. Struv. Ex.* 17. §. 46. Tabor. *Racemat. Criminal.* 4. *Respons. annex. n.* 33.
- Quamvis

Quamvis verò aliàs juramentum à parte adversa delatum & præstitum contrariam non admittat probationem l. 5. §. 2. ff. de jurej. Faber in Cod. l. 4. tit. 1. df. 16. hoc juramentum tamen, quippe, quod non à parte sed à judice defertur, probationem in contrarium non respuit, ut ita actor novis probationibus supervenientibus uti, reumque pejerasse demonstrare queat, cum tantum in defectu aliarum probationum absolutus sit; arg. l. 31. ff. de jurej. Carpz. p. 1. c. 22. df. 20. & Process. tit. 12. art. 3. n. 75. seqq. Mev. p. 1. dec. 13. n. 6. & p. 7. dec. 95. n. 5. Lauterb. in Colleg. tit. ff. de jurej. §. 51. Tabor de Confrontat. Dis. 3. §. 16. nisi forsan semel pro semper terminus omnibus accusare aut agere volentibus sit præfixus sub clausula præclusi, tunc enim præstito juramento novam accusationem non admitti post alios docent Heig. p. I. qu. 40. n. 41. Carpz. d. def. 20. n. 5.

Si verò ille, cui hoc juramentum injunctum, id præstare recuset, sententia contra eum fertur ac pro confesso & convicto habetur Auth. novo jure C. de pœn. Jud. qui mal. jud. c. 15. X. de Purg. Can. Carpz. Process. tit. 12. art. 3. n. 49. Mynsing. cent. 2. Obs. 58. Setser l. 3. c. II. n. 48. Brunneman d. c. 23. n. 36. nisi versemur in delictis gravioribus, pro quibus mors aut pœna corporis adflictiva irroganda Carpz. Pr. Crim. p. 3. q. 116. n. 81. Brunnem. d. n. 36. cum hæc confessio pro ficta tantum probatione habeatur. Mynsing. cent. 2. Obs. 88. n. 4. Berlich. p. 1. concl. 52. n. 47. ex qua in criminalibus nemo ad mortem vel pœnam corporis adflictivam condemnari potest arg. l. f. C. de probat. Esbach ad Carpz. p. 1. c. 22. df. 17. n. 3. aut nisi innocentiam suam probationibus contrariis ostendere reus velit, quod ipsi non denegandum foret; Berlich. d. concl. 51. n. 29. seqq. Carpz. p. 3. qu. 116. n. 64. seqq. & d. c. 22. df. 16. & tit. 12. art. 3. n. 69. seqq. Rauchbar p. 2. qu. 3. n. 11. qui enim conscientiam suam probatione defendit, jurare non tenetur, Mev. p. 2. dec. 166. n. 8. nec turpiter sed modestè potius facere videtur, qui religione magis, quam conscientia motus tam facile jurare nolit l. 8. ff. de Condit. Instit. l. 21. C. d. fid.

- 76 *fid. Instrum.* Quod non tantum intelligendum de solemnibus & sufficientibus probationibus, sed de praesumptionibus quoque in contrarium adductis, nam & haec praesumptiones aut suspensiones contra reum allatas elidunt. Berlich. *d. concl.* 52. n. 41. *seqq.* Esbach *ad Carpz. d. def.* 16. n. 3. quin & si postea
- 77 in probationibus deficiat, nihilominus ad purgatorium hoc juramentum salvum habet regressum, Berlich. *d. l. n.* 39. per electionem etenim probationum juramentum non abdicavit reus, cum ea illius intelligatur mens, ut malit probare, non ut probans velit esse exclusus ab eo, quod iudex ad decisionem causae necessarium existimavit. Conf. Mev. *p. 6. Dec.* 168. & *p. 4. Dec.* 5. Carpz. *p. 1. c. 14. df.* 18. Atque haec de juramento purgatorio in genere dicta sufficient.

SECTIO POSTERIOR

De

Juramento Purgatorio in Causis

Civilibus in Specie

SUMMARIA.

Quenam causae dicantur civiles? n. 1. *seq.* an in causis civilibus locus Juramento Purgatorio? n. 4. *seqq.* Locum habet I. in editone Instrumentorum, si quis neget se habere instrumenta, n. 17. *seqq.* aut si dicat se instrumentum amisisse. n. 23. item si dicat sibi ex editone illius magnum contingere praedictum, n. 24. *seqq.* item in extraditione rerum si quis neget penes se esse rem litigiosam, n. 28. si haeres neget se habere eas res, quae apud defunctum fuere. n. 29. II quando res quaedam manifestandae n. 30. *seqq.* ut in casu inventarii n. 32. *seqq.* & juratae specificationis n. 35. si scilicet hodie inventarium defectu laboret, n. 36. *seqq.* aut obsignatio non praecesserit. n. 38. aut creditores fraudem haereditatis praesumptive probent, n. 39. *seqq.* Tenentur ad hoc Juramentum etiam aliae personae, quae in bonis defuncti versatae sunt, n. 42. *seqq.* Vidua, quae jure retentionis usa est, n. 44. unusquisque administrator, n. 45. Tutores, n. 46. Creditores immisi, n. 47. An etiam pater bona liberorum adventitia administrans? n. 48. *seq.* An mater? n. 50. *seq.* Debitor contra

quena

quem decreta executio. n. 52. item qui concursum creditorum excitat. n. 53. seq. de Juramento Paupertatis n. 57. III. quando dubium incidit super quantitate rerum aut pretii. n. 58. Hinc tenentur emigrantes e loco quodam jurato asserere quantitatem bonorum, quæ aliò transferunt. n. 59. seq. hæredes inter se conferentes quantitatem rerum à defuncto acceptarum. n. 61. seq. inveniens thesaurum illius quantitatem. n. 63. is cui nomen cessum quantitatem pretii. n. 64. seq. Venditor quantitatem pretii in jure retractus. n. 67. seq. Emphyteyta quantitatem meliorationum in casu, quò dominus jus protimiseos habet. n. 69. seq. creditor quantitatem pretii pro pignore vendito accepti. n. 70. seq. item quantitatem fructuum ex bonis debitoris perceptorum. n. 72. de domino æstimante rem sibi furto ablatam. n. 73. IV. quando probanda ignorantia. n. 74. seq. ut in casu promulgatæ sententiæ. n. 77. seq. emtæ rei furtivæ. 81. seq. ignoti Venditoris. n. 83. noxiter repertorum instrumentorum. n. 84. Uxor ante matrimonium ab alio stuprata. n. 85. seq. adulterii commissi. n. 87. seq. absentis desertoris. n. 89. de Juramento diffessionis. n. 90. seq. de Juramento ex l. fin. C. de fideicommiss. n. 92. seq. de Juramento peritorum in arte. n. 95. seq. V. quando dubium, quò animò aliquid factum. n. 98. in actione injuriarum. n. 99. in reiterata petitione editionis instrumentorum. n. 103. seq. in stupro commissio, si negetur promissio matrimonii. n. 106. seq. item si negetur & stuprum & promissio matrimonii. n. 110. seq. VI. quando queritur cujus nomine actus celebratus. n. 113. ut, si quis jure retractus uti velit. n. 114. immunitatem à vectigalibus alleget. n. 115. pecuniam fœnori dederit. n. 116. seq. VII. in genere, quoties contra aliquem adsunt suspiciones. n. 118. ut hæres, quod non coegerit defunctum ad testandum. 119. Judex, quod sibi nihil datum à litigantibus. n. 120. seq. quando quis negat, se constituisse pro alio. n. 123. aut sibi pecuniam numeratam esse. n. 124. si impedimenta alleget. n. 125. si plures dilationes petat. n. 126. Conclusio. n. 127.

CAusas, quæ in judicium deducuntur in criminales & civiles vulgo distingui tam notum est, quam quod notissimum. Ex his civiles dicuntur in quibus actor ad privatum commodum & interesse, sive pecuniarium, sive aliud quidvis sit, sibi applicandum agit. Vid. Lauterb. in Comm. ad tit. ff. de judic. §. 11. Strauch. ad Jus justin. D. 21. §. 1. ubi nihil interesse dicunt, an ex facto quodam licito, an verò illicito oriantur hæ actiones: Atque hõc modò etiam in hoc capite causas civiles intelligendas volo, nec enim ea quorundam se mihi probat sententia, qui moribus nostris judicia civilia adeò latè patere putant, ut etiam in iis de relegatione, pœn Carceris, aut pecuniaria Fisco applicanda agi possit, cum hæc judicia

dicia criminalium nomine venire appareat ex *Ord. Cam.* p. 2. tit. 28. *Const. Crim. art. 104. & 110. add. Reinking de Regim. secul. & Eccl. l. 2. class. 2. c. 14. n. 51. seqq. Lauterb. d. l. §. 12.*

4 Ratione harum causarum civilium nihil ferè frequentius in ore Practicorum audiveris, quam vulgatissimum illud juris brocardicon, Actore non probante reum esse absolvendum per *l. 4. C. de Edend. l. f. C. de R. V. l. 2. C. de probat. l. 9. C. de O. & A. l. 9. C. de Except.* quod brocardicon tam in petitorio, quam in possessorio, tam in prima, quam in secunda instantia, etiamsi reus à sua parte nihil probaverit, cum jus non ex persona rei, sed ex persona actoris metiamur, procedere dicit, & ex pluribus allegatis Doctoribus probat Barbos. *in thesaur. l. 1. c. 24.*

6 *axiom. 7.* & hinc eodem brocardico motus Strauchius cum aliis Doctoribus statuit de Jure Civili in causis civilibus nullum Juramenti purgatorii esse usum *Diss. 21. ad Jus Just. §. 26.*

7 Verum humani hic aliquid passus, seductusque ab aliis est vir juris alias tam publici quam privati peritissimus, nec enim sententiam ipsius juri civili consentaneam esse evincunt leges inferius allegandæ, in quibus expressa hujus juramenti hnt mentio, nec allatum modo brocardicon, modo rite explicetur, id intendit.

8 Nimirum iudex, qui secundum acta & probata judicare obligatus est *Mev. p. 1. dec. 87. n. 8. & p. 3. dec. 351. n. 1. & p. 7. dec. 87. n. 6. Barbos locuplet. libr. 9. c. 88. axiom. 27. Perez ad tit. C. de probat. n. 2. Hyppolit. de Marsil. in singular. n. 266. condemnare reum nequit, nisi actor plenè probaverit, aut, ut in allegatis superius legibus dicitur, intentionem suam impleverit, quod quomodo contingat, larga manu tradunt*

9 *Ddres ad tit. ff. & C. de probat.* Si vero actor nihil ad probandam intentionem suam attulit, aut reus ea, quæ ab actore prolata contrariis probationibus elisit, quò casu res eò redit, ac si neuter, quicquam probasset. *arg. l. 188. ff. d. R. J. reus per superius allegata absolvendus est Vasqu. Controv. Illustr. l. 2. c. 30. n. 12. Viv. l. 2. dec. 236. n. 4. Trentacinq. pract. resol. l. 2. tit. de probat. resol. 2. n. 33. cum judicia promiora sint ad liberandum,*

dum,

dum, quam ad obligandum *l. 47. ff. de O. & A. reique semper favorabiles sint partes, quam actoris l. 125. ff. de R. J. c. 11. eod. in Vito. ibique Brunnem. n. 1.*

Contingit tamen nihilominus sapissime, quod actor **11**
inopia probationum, de quo vid. Hllig. *ad Donell. l. 24. c. 19. lit. S.* intentionem suam implere & reum plene convincere nequeat, talia tamen afferat, quæ judici causam dubiam, uti dicitur in *l. 31. ff. de jurei. reddant, reumque haud exiguis suspicionibus gravent, ex quibus quidem ad condemnationem **12** judex procedere nequit, cum ex præsumptionibus aut suspicionibus nemo condemnari possit c. 2. X. de præsumt. Mev. p. 1. dec. 53. n. 7. Barbos locuplet. l. 14. c. 68. axiom. 17. absol- **13** vi tamen simpliciter reum itidem iniquum est, cum suspensiones & præsumptiones ab actore allatas nondum eliserit, nec ab iisdem se purgaverit, quod ipsum non aliter in defectu aliarum probationum quam præstatione hujus juramenti effectui dare valet Carpz *p. 1. c. 22. d. §. 14. n. 3.* Unde etiam **14** pro insigni cautela actori in causis quoque civilibus commendant, ut à judice petat, reo graviore præsumptione vel suspitione gravato juramentum Purgationis injungi, vid. Dn. Stryk: *Introduct. ad Prax. forens. c. 20. §. 13. Mev. p. 4. dec. 8. n. 11. & dec. 31. n. 6. & p. 7. dec. 283. n. 5. add. Heig. p. 1. qu. 40. n. 10. seqq. Brunnem. ad l. 6. ff. de his, qui not. infam. n. 7.* Quin & **15** ipsæ leges ad hoc juramentum recurrendum esse innuunt, dum non tantum in bonæ fidei contractibus cæterisque causis, inopia probationum per judicem jurejurando causâ cognita rem decidendam volunt. *l. 3. C. de R. C.* sed etiam toties **16** quoties illius mentionem faciunt, ita ut exinde firmiter concludere liceat, generale hoc juramentum de jure civili erudiendi veritatem ac elidendi suspensiones esse medium.*

Ita enim huic juramento locum esse statuunt **17** I. quando aliquis ad exhibenda ea, quæ penes se habet, ab altero convenitur; Ex. gr. notum est, posse nonnunquam editionem **18** instrumentorum vel à parte adversa vel à tertio etiam peti, de quo vid. Ddres *ad tit. ff. C. de Edend.* ita ut ille, à quo petuntur

tuntur ad eorum editionem quoque invitus cogi possit, si suspicio aliqua contra illum sit, quod instrumenta illa penes se habeat. Brunnem. *Proc. civil. c. 19. n. 23.* Natta *l. 1. Conf. 8. n. 3.* Carpz. *Proc. tit. 14. art. 4. n. 7.* scilicet si instrumenti cuiusdam mentionem fecerit in libello, se ad illud referendū Seraph. de Seraphin *de privil. juram. priv. 6. n. 21.* si penes defunctum fuerint instrumenta, Berlich. *p. 1. concl. 45. n. 35.* si conventus habuerit causam à petente, vel fuerit ei obligatus pro re exhiberi petita Ruland. *de Commiss. p. 2. l. 5. c. c. 21. n. 4.*

19
20
21
22
23
24

Carpz. *d. l. n. 9.* His igitur casibus si conventus negaverit penes se esse instrumenta, certè non nudæ ipsius negationi standum est, sed iudex ad elidendas suspiciones allatas juramentum hoc purgatorium ei injungit, quod scilicet nec habeat illud instrumentum, nec alii illud dederit, nec apud alium voluntate ejus constitutum sit, nec dolo malo fecerit, quo minus appareat illud, sed re vera ipsum instrumentum sine omni dolo sit deperditum & productio ejus sibi impossibilis sit, uti habent verba Imperatoris in *l. 21. C. de fid. instrum.* add. Mev. *p. 6. dec. 212.* Ant. Tessaur. *dec. 171.* Carpz. *p. 1. c. 12. df. 23.* Brunnem. *ad l. 6. ff. de Edend. n. 5.* Dn. Lynker. *in analect. ad Struv. Ex. 5. 0. 44.* à quo tamen juramento liberatur, modo petens eo contentus esse velit, si omnia documenta, quæ penes se habet ad inspiciendum & perlustrandum exhibeat. Carpz. *d. l.* Idem juramentum etiam obtinet, quando reus se quidem antea habuisse instrumentum diffiteri nequit, jam vero amissum illud esse præten dit, cum illud adhuc habere præsumatur *l. 4. C. ad Exhibend.* Menoch. *de Præsumt. l. 6. c. 64. n. 4.* Salicet. *ad l. 1. C. de fid. instrum. n. 2.* Frantzk. *Var. Resol. l. 2. Res. 14. n. 32.* Seraphin. *privil. juram. 37.* Alius insuper habetur casus in *l. 22. C. de fid. instrum.* ubi quis fatetur quidem esse penes se instrumentum, sed propter præjudicium, quod ex hac editione sibi metuit, se illud petenti edere non posse præten dit, ubi jurare debet, se non quia pecuniam acceperit, vel quid aliud non proferendæ chartæ causa, vel quod muneris promissionem habeat, nec metu illius,

con-

contra quem instrumentum proferatur, nec ejusdem amore chartæ exhibitionem recusare, sed quia magnum ex eo circa facultates suas detrimentum capiet. Verum quod hanc legem attinet, restituta est illa à Cujacio ex Basilicis, notante Gothofredò *ad d. l. lit. F.* & proinde omni juris auctoritate in foris nostris destituitur. Lauterb. *Concl. forens. Ex. 1. th. 7.* Richter *p. 1. dec. 37. n. 48.* Duck. *de autor. jur. civ. l. 1. c. 4. n. 13.* nec existimo hoc in casu juramentum necessarium esse cum alia ratione determinari res possit, petenti enim, si præjudicium ex editione metuatur, totum ut edatur, necessum non est. Pacian *de probat. l. 1. c. 66. n. 115.* Brunnem. *ad l. 10. ff. de Edend. Berlich. p. 1. concl. 43. n. 23. seq.* sed sufficit modo judici totum monstretur instrumentum, qui capitulum tantum illud, quod ad causam facit, petenti communicandum esse decernit Gail. *l. 1. Obs. 106. n. 10.* Esbach. *ad Carpz. p. 1. c. 17. ds. 5. n. 2.* ut ita ex hac partiali editione nullum edenti contingere possit præjudiciū. Eodem modò si ad extraditionem rerum quarundam, quas penes alterum esse aut fuisse suspicio est, agatur, si alter illud negaverit, ad hoc juramentum recurritur, quemadmodum in casu, ubi aliquis negat penes se esse rem litigiosam decisum in *l. 6. §. 4. vers. sicuti C. de his qui ad Eccl. Carpz. p. 1. c. 22. ds. 9. n. 5.* Heig. *p. 1. qu. 40. n. 22.* & in genere, si constet res petitas apud defunctum fuisse, hæres verò earum possessionem neget, cum jura præsumant omnia, quæ apud defunctum fuerunt, ad hæredem pervenisse *l. 1. seq. ff. de fidejuss. tut. l. 193. ff. de R. 7.* aut res illas restituere, aut juramento se ab hac præsumptione liberare tenetur hæres. Carpz. *d. def. 9. & in Proc. tit. 12. art. 3. n. 33.* Heig. *d. qu. 40. n. 4.*

Nec tantum in editione ac extraditione rerum ac instrumentorum hoc juramento utimur, sed adhibemus quoque II. illud, ubi saltem de manifestandis rebus quæstio est, dum enim contra possessores rerum præcipue alienarum & in quibus alii jus quoddam prætendunt, multæ propter naturalem illam hominum aviditatem rebus etiam alienis inhiant di orientur suspiciones eæ non aliter ferè quam per hoc juramentum elidi poterunt. Atque

C 3

- 32 Atque hinc hæres, utut ipsi concessum sit beneficium inventarii, mediante quò bona à defuncto relicta non tantum indicat, sed & ne cum propriis confundantur & ipse creditoribus in solidum teneatur, impedit, nihilominus tamen, 33 urgentibus creditoribus aut legatariis, se omnia bonâ fide in illud inventarium retulisse in puncto juris jurare tenetur *l. fin. §. 10. C. de jur. delib.* & ibi Brunnem. *n. 40.* cum adhibitis etiam omnibus solemnitatibus nihilominus bona quædam supprimi potuerint. add. Heig. *d.l. n. 21.* Rauchbar. *p. 1. qu. 29.*
- 34 *n. 5.* Verum moribus hoc juramentum non amplius requiritur, modo inventarium juxta formam in *d. l. f.* præscriptam fuerit confectum, cum pro inventario præsumatur eique standum sit, donec probetur contrarium, Carpz. *p. 3. c. 33. d. 8.* Mev. *p. 4. dec. 92. § p. 6. dec. 59. § ad jus Lubec. l. 2. tit. 2. art. 27. in addit. ad n. 59.* Richter 35 *p. 1. dec. 59. n. 14. seq.* quod si tamen loco ejusdem designationem tantum bonorum obtulerit, quod itidem moribus nostris permittitur, eandem juramento suo confirmare tenetur Mev. *p. 6. dec. 216. n. 3. § dec. 411. n. 1. § p. 7. dec. 50.*
- 36 *n. 6.* sicut etiam item obtinet, si inventarium vitio aliquo laboret, aut aliquid in forma præscripta sit neglectum Carpz. *d. c. 33. d. 9.* Berlich. *p. 3. concl. 46. n. 11.* Mev. *p. 7. dec. 50. n. 4.*
- 37 ex qua causa hodie procul dubio factum esse dicunt Dn. Stryk. *de Cautel. contract. sect. 3 c. 3. §. 3.* Dn. Hopp. *in Comm. ad §. 5. 7. de hered. qual. § differ. p. 370.* ut rarissime hodie admittatur à creditoribus inventarium, nisi juramento sit confirmatum. Idem procedit, si nulla inventarium præcesserit obsignatio bonorum defuncti, aut nimis serò hæres, postquam per dies aliquot jam se immiscuerat rebus hæreditariis, eas obsignari fecerit. Carpz. *d. c. 33. d. f. 10.* & ibi Esbach. *in addit. n. 3.* Richter. *d. dec. 59. n. 16.* Nec aliud dicendum, si creditores aut legatarii vel saltem præsumptivè probaverint aliquid fraudis ab hærede, vel in confectione inventarii, vel extra illud fuisse commissum, Carpz. *d. c. 33. d. f. 7. n. 5. § d. f. 11. § l. 6. Respons. 65. n. 12.* Brunnem. *ad l. fin. C. de jur. delib. n. 24.* Roland. a Valle de
- Con.

Confest. invent. p. 4. qu. fin. nisi forsan ex ignorantia tantum
 res quadam hæreditariæ in inventario omiffæ & non descri- 40
 ptæ fuerint, quo casu onere jurandi minime gravandus hæ-
 res, sed ipsi permittendum, ut illas res de novo addat. Carpz.
 d. l. def. 12. n. 3. seq. Ddres ad l. fin. §. 1. C. de jur. delib. præcipue 41
 si protestatione quadam de inferendis inventario postea re-
 pertis se muniverit vid. Rittershus. ad Nov. p. 6. c. 8. n. 11. Hartm.
 l. 2. tit. 41. Obs. 3. n. 2. & 3. Dn. Stryk. de Cautel. contract. sect.
 3. c. 3. §. 4. Ritmeier. Promptuar. cautel. cent. 1. cautel. 2. Mev.
 p. 2. dec. 356. n. 27. & p. 7. dec. 175.

Neque hæc, quæ modo dicta sunt, tantum in hærede 42
 obtinent, verum etiam de omnibus illis personis, quæ tem-
 pore obitus in domo ac bonis defuncti fuerunt, vel adhuc
 sunt, intelligenda veniunt. Berlich. p. 1. concl. 81. n. 75. &
 p. 2. dec. 160. Wefenbec. conf. 235. n. 47. Fuchs. de inventar. c. 43
 3. n. 89. seq. quemadmodum de genero, in cujus ædibus so-
 crus decesserat, ita decisum testatur Richter p. 1. dec. 58. n. 6.
 Unde & vidua, quæ ratione illius, quod ex bonis mariti de- 44
 functi sibi deberi prætendit, jure retentionis utitur, ut con-
 stare possit, quænam defuncti bona fuerint, ad hoc juramen-
 tum præstandum in casu neglecti inventarii obligata est. Carpz.
 d. c. 33. df. 5. & p. 2. c. 25. df. 14. Coler. p. 1. c. 2. n. 233. Valasc. de partit. &
 collat. c. 8. n. 57. Imo extenditur hoc ad unumquemvis administra- 45
 torem rerum alienarum, qui tempore susceptæ administra-
 tionis legitimum non confecit inventarium, aut à proprietario
 earum rerum non accepit designationem Carpz. d. c. 33.
 df. 7. & l. 6. resp. 65. seq. Berlich. p. 2. dec. 160. & 289. Mev. 46
 p. 2. dec. 245. prout de tutoribus tradunt. Carpz. p. 2. c. 11.
 df. 7. n. 6. & ibi Esbach. in addit. Moller semestr. l. 2. c. 14.
 Cothm. v. 5. conf. 39. n. 18. Fuchs. c. 9. n. 23. item de credi- 47
 toribus in bona debitoris immiffis videri possunt l. 15. ff. de
 reb. aut. jud. poss. ibique Ddres Mev. ad jus Lubec. l. 3. tit. 1.
 art. 10. n. 29. seq. Esbach. ad Carpz. p. 3. c. 33. df. 7. n. 2. Li- 48
 mitationem tamen hæc omnia patiuntur in patre admini-
 strante bona liberorum adventitia, dum enim jura hunc
 optimum

- optimum semper consilium pro liberis suis capere praelu-
 munt, nullamque suspicionem fraudis contra eum admittunt,
 nudæ ipsius designationi standum esse Ddres existimarunt.
 Brunne-
 man *ad l. 16. ff. de jurej. n. 8. seq. Mev. ad jus Lubec. p. 2.*
 tit. 2. art. 21. n. 10. *seqq. Carpz. p. 2. c. 10. df. 9. n. 13. Finckel-*
 49 *thaus. Obs. 76. Sande decis. Frisc. l. 2. tit. 7. df. 2. nisi forsan ob*
perversam parentis in his bonis conversationem periculum
dissipationis aut alienationis eorundem immineat, aut pater ad
secunda vota transeat Mev. & Brunnem. dd. ll. Heeser de ration.
redd. loc. 6. n. 156. seq. Christin. v. 1. dec. 101. n. 5. seq. Fuchs.
 50 *d. c. 9. n. 30. seq. Quod autem matrem bona liberorū administran-*
tem attinet, in ea quidem etiam assertionem antea allatam
limitant Finckelthaus d. Obs. 76. n. 18. Brunnem. d. l. n. 12.
Berlich. p. 2. dec. 160. n. 44. & fateor etiam non adeo reve-
 51 *rentiæ matri à liberis debitæ exactionem juramenti conveni-*
re, quod si tamen exactius rem consideremus, apparebit
longè diversam matris ac patris esse conditionem, eamque,
dum bona liberorum, quæ nec administrationis nec usus-
fructus jure ad ipsam spectabant, absque inventario occupat,
non parum se suspectam reddere, ita ut eam suspicionem ju-
ramento elidere necessum habeat. Carpz. p. 12. c. 11. df. 7. &
l. 6. resp. 69. Brunnem. conf. 48. n. 24. Richter p. 1. dec. 58. n.
 52 *43. Porrò si contra debitorem morosum decreta fuerit exe-*
cutio, suspicio vero contra ipsum militet, illum nonnulla ex
bonis suis mobilibus, à quibus initium executionis faciendum
juxta l. 15. §. 3. ff. de re jud. occultasse, aut aliò transtulisse, ju-
ramento, ut omnia sua bona indicet, gravari potest, quo
ipso suspicionem evertit se nulla bona occultasse Carpz. proc.
tit. 25. art. 2. n. 19. Brunnem. proc. civil. c. 29. n. 27. & ibi al-
 53 *leg. Nicolai in Proc. p. 3. c. 8. n. 20. Quod ipsum juramentum*
etiam locum invenit in concursibus creditorum, ubi debi-
tores se ad cessionem bonorum offerentes, cum contra eos
exurgat præsumptio, juramento bona sua indicare, nihil-
 54 *que ab ipsis occultatum aut fraudulenter alienatum esse*
asserere debent, per expressam sanctionem Nov. 135. c. 1. de
 cujus

cujus Novellæ auctoritate utut quidem dubitent Groenvve-
gen *de LL. abrogat. ad d. Nov. Gudelin de jur. noviss. l. 4. c. 16.*
vers. tribuit. Perez. ad t. C. qui bon. ced. poss. n. II. fides tamen 55
illis haberi nequit, cum hanc Novellam in foris nostris
obtinere & debitores concursum excitantes hoc juramento
gravari testentur Brunnem. *de concurs. cred. c. 1. §. 3. Mev. dis-*
cuss. levam. inop. debitor. c. 4. sect. 2. n. 10. seq. § c. 5. n. 27.
seq. § ad Jus Lubec. l. 1. tit. 3. art. 1. n. 26. Mantz. patroc. de-
paup. debitor. decad. 2. qu. 3. quod ipsum etiam ad omnes, qui 56
in domo debitoris commorati sunt, ejusque bona vel pos-
sederunt, vel administrarunt, extendit Fuchs *de inventar. c. 3.*
n. 169. seq. Quin & referendum huc erit illud, quod aliis in casi- 57
bus, ubi prætenditur quidem paupertas, sed non probatur, alicui
inungi solet juramentum paupertatis, cujus præstatione aliquis
se à suspitione, quasi præter necessitatem privilegia pau-
perum desideraverit liberat, de quo juramento videatur
Gail. *l. 2. Obs. 142. n. 6. Dn. Stryk. dissert. special. de Juramento*
paupertatis.

Nec minus III. huic juramento locus est, quando dubi- 58
um aliquod super quantitate vel rerum, vel pretii incidit, quod
non commode aliter, quam per hoc juramentum tolli po-
test. Seraph. *privil. juram. 36.* Ita quando juxta statuta ac mo- 59
res regionis emigrantibus & bona aliò transferentibus certa
quædam gabella exsolvenda est, nec de quantitate bonorum
constat, indicare emigrantes ea tenentur, & cum facile quæ-
dam abscondere possint, juramento hanc suam assertionem
& æstimationem confirmare quandoque adiguntur arg. *l. 2. C.*
quand. § quib. quart. pars. Dn. Müller ad Struv. Ex. 17. th. 83.
circ. fin. Dn. Fritsch. Exercit. Jur. Publ. V. 2. Disp. 4. §. 52. ubi 60
tamen, si nihilominus fraudis aliqua subsit suspicio, magi-
stratui liberum est æstimationem illam offerendi, uti ex Sichard:
p. 4. conf. 5. in pr. probat Wehner. Obs. pr. voc. Nachsteuer. Similiter 61
succeedentes defuncto, ut æqualitas inter eos introducatur, ea
quæ quisque à defuncto accepit, uti notum est, conferre te-
nentur, *t. t. ff. § C. de Collat. verum cum sæpius in occulto sit,*
D quan-

- quantum quisque acceperit, mediante juramento acceptorum quantitatem designare debent Carpz. p. 3. c. ii. df. 29. Dn. Stryk, de success. ab intest. Disp. ii. c. 5. §. 12. Mev. p. 4. dec. 232. n. 1. Cohtm. v. 1. Resp. 49. n. 53. seq. Brunnem. ad. l. 1. ff. de collat. n. 15. seq. nisi forsan aliquis planè neget se aliquid accepisse, quo casu ipsi prius hoc juramentum imponi nequit, quam cohæredes ipsum aliquid accepisse probaverint arg. l. 6. C. de probat. Carpz. d. c. ii. df. 16. Mev. p. 1. dec. 85. Idem obtinet, ubi quis thesaurum quendam invenit, qui tamen ex dispositione legum non totus ipsi acquiritur, sed alii vel in totum, vel pro parte, restituendus venit, de quo vid. l. un. C. de thesaur. Ddres ad d. l. un. §. 39. J. de R. D. nam & hic juramento se purgare obligatus est, se non plus, quam indicasset, invenisse. Carpz. p. 2. c. 53. df. 8. & Pr. Crim. p. 2. qu. 86. n. 24. Dn. Muller ad Struv. d. l. Berlich. p. 2. concl. 66. n. 33. seq. Treutler v. 2. d. 20. §. 2. lit. G. Nec aliud dicendum in nominibus censis aut venditis, ubi per legem Anastasianam saluberrime constitutum est, ut ille, qui minori pretio sibi actionem cedi curavit, non possit plus à debitore cesso exigere, quam ipse solvit. l. 22. & 23. C. mandat. Necessarium itaque tali casu est, ut fidem faciat de quantitate pretii pro debito cesso soluti, quod tamen per solam confessionem cedentis in instrumento cessionis non contingit Berlich. p. 1. dec. 32. n. 12. Carpz. l. 5. Resp. 33. n. 9. Franc. Niger. Cyriac. Contr. for. 617. n. 2. Mev. noch. l. 3. presumt. 130. n. 20. & quamvis per testium depositionem de quantitate pretii constare posse existimet Sande de cession. action. c. ii. n. 12. cum tamen testibus ignotum esse possit, an ne dicis causa intervenerit pecunia, eaq; postea clam sit restituta, omnem suspicionem ex tam odioso ac suspecto contractu ortam juramento elidere cessionarius necessum habebit. Faber. in Cod. l. 4. tit. 26. df. 20. Dn. Müller. ad Struv. Ex. 17. §. 83. in fin. Frantzk. l. 1. Resol. 8. n. 15. seq. add. Dn. Stryk. de cautel. contract. sect. 4. c. 2. §. 12. Brunnem. de cession. & versur. c. 1. n. 12. Plane idem est in casu, quando aliquis vel ex conventionione, vel ex lege aut Statuto, jure retractus uti vult, tunc enim

enim, cum retrahenti pretium conventum & quidem eadem ratione iisdemque terminis solvendum, quibus ab emtore primo promissum aut praestitum, refundere debeat. *Mev. ad Jus Lubec. l. 3. tit. 7. art. 1. n. 57. Brunnem. ad l. 14. C. de Contr. Emt. Vend. Richter. p. 2. dec. 76. n. 117. seq. Berlich p. 2. concl. 41. n. 5.* facile vero collusio-quaedam inter venditorem pri- 68
mumq; emtorem esse possit, quod majus, quam re vera solum, exprimatur pretium, ab hac suspicione juramento venditor se liberare, & quantum re vera conventum sit, indicare tenetur. *Carpz. p. 2. c. 33. def. 2. n. 5. Mev. & Richter. dd. ll. Tiraquell de retract. lignag. §. 1. gl. 2. n. 16. seq. Dn. Stryk. de success. ab. intestat D. 9. c. 4. §. 18.* Hinc cum in 69
emphytevli quoque domino directo liberum sit, si emphytevta emphytevlin vendere velit, intra duos menses idem, quod alius obtulerat, solvendi pretium atque ita rem retinendi *l. fin. C. de jur. emphyt. Struv. Ex. II. §. 69,* ne forsan ad absterrendum dominum majus pretium indicet emphytevta, ad juramentum recurritur. *Carpz. p. 1. c. 22. df. 8. n. 2. Heig. d. qu. 40. n. 12. add. Grave. de Commiss. emphytevs. c. 3. §. 17.* Nec 70
praetereundum hic erit, quod cum nonnullis in casibus creditori competat jus distrahendi pignus, de quo vid. *Carpz. p. 1. c. 28. df. 136. seq. Struv. Jurispr. forens. l. 2. tit. 35. §. 24. Dn. Stryk. de Cautel. contract. sect. 2. c. 4. §. 41.* ita tamen, ut quod ultra creditum suum exinde percepit, debitori restituat *l. fin. C. de distr. pign. & ibi Ddres,* cum facile hoc casu cum emtore col- 71
ludere possit, jurare compellatur creditor, quod nulla machinatione usus tanti rem vendiderit, nec pluris vendere potuerit. *l. fin. §. 5. C. de Jur. dom. impetr. ibique Brunnem. n. 8. Seraph. privileg. jurament. 45.* Cui creditori, etiamsi in bona 72
quaedam debitoris immixtus sit, incumbet, quot fructus exinde perceperit, juramento indicare, ac ita praesumptionem, quod plus acceperit, elidere *Carpz. p. 1. c. 32. df. 28. n. 5. Berlich. p. 1. dec. 88. n. 28. Klock. tom 3. conf. 169. n. 6.* Caeterum, 73
quod *Carpz. p. 1. c. 22. df. 8. n. 4.* huc etiam referendum existimet casum, quando dominus rem sibi furto ablatam ju-
D 2 ra-

ramento æstimat, non admittendum videtur, veriusque est illud juramentum potius pro juramento in litem cum ipso Carpz. p. 4. c. 33. df. 5. habendum esse. vid. Esbach, ad Carpz. d. c. 22. df. 8. n. 5.

- 74 Adhæc quoque IV. huic juramento locus est, si quis ignorantiam prætendat, quem tamen scientiam ejus rei, de qua controversitur, habuisse suspicio est. Seraphin *privil. juram.* 4. Ut ut enim alias regulariter ignorantia præsumatur, ubi non probatur scientia c. 47. de R. J. in VIto l. 21. ff. de prolat. ibique Brunnem. n. 2. Esbach. ad Carpz. p. 1. c. 22. df. 6. n. 1.
- 75 Ut ut enim alias regulariter ignorantia præsumatur, ubi non probatur scientia c. 47. de R. J. in VIto l. 21. ff. de prolat. ibique Brunnem. n. 2. Esbach. ad Carpz. p. 1. c. 22. df. 6. n. 1.
- 76 i. Barbos locuplet. l. 9. c. 3. ax. 14. fallere tamen id ipsum pluribus in casibus demonstrat Brunnem. ad d. c. 47. n. 2. seq. ubi cum scientia præsumatur, non aliter, quam mediante juramento de ignorantia constare poterit
- 77 Carpz. d. l. def. 6. & ibi in fine allegat. Ddres. Ita, ut pauca tantum attingam, notum est à sententia intra decendum appellandum esse, computandum scilicet à die notitiæ acceptæ sententiam esse pronunciatam l. 1. §. 7. ff. quand. appell. Gail. l. 1. Obs. 139. n. 10. Mynsing. cent. 2. Obs. 2. n. 4. sapius tamen & post decendum aliquis appellat, prætendens se sententiam esse latam ignorasse, ubi, cum non aliter de veritate constare queat, nonnunquam ad hoc juramentum admittitur, ut suspicionem scientiæ contra se militantem elidat. Mev. p. 5. dec. 168. Brunnem. ad d. l. 1. ff. quand. appell. n. 16. Esbach. ad Carpz. p. 1. c. 20. df. 5. n. 9.
- 79 Similiter debitore concursum creditorum excitante per publicum proclama solent creditores citari, ut intra certum terminum sub pœna præclusi nomina sua profiteantur, Brunnem. de concurs. credit. c. 2. §. 3. Carpz. p. 1. c. 28. df. 3. Mev. discuss. levam. inop. debitor. c. 3. n. III. seq. quod si tamen aliqui creditorum prætendant citationem illam edictalem in suam non pervenisse notitiam, juramento huic haud rarò ad elidendam scientiæ præsumtionem locus concedi solet. Mev. p. 3. dec. 48. Brunnem. ad d. c. 47. n. 4.
- 80 Heig. p. 1. qu. 40. n. 19. Pari modo ob coemptionem rerum furtivarum nonnunquam actio furti contra emtores instituitur,

tur, præsertim si clam, vili pretio, à personis suspectis aut pluries ejusmodi res comparaverint. *l. 2. § 5. C. de furt. Carpz. p. 4. c. 40. df. 7. § Pr. Crim. p. 2. qu. 87. n. 54. seq. Tabor. Racemat. Crimin. 2. §. 79. Mev. ad jus Lubec. l. 4. tit. 1. art. 6. n. 7.* Sed cum ibi frequens soleat esse exceptio, sibi 82
qualitatem rerum fuisse incognitam, se ignorasse res esse furtivas, juramentum hoc haud raro ad purgandas suspiciones imponi emtoribus constat *Carpz. dd. l. § p. 1. c. 22. df. 7. n. 4. item l. 2. Resp. 67. n. 11. seq. Mev. d. l. n. 15. Richter. p. 2. dec. 96. n. 17.* cui iuramento etiam locus datur, quando ille, 83
penes quem res furtiva reperitur, se venditorem suum ignorare asserit. *arg. l. 5. C. de furt. Heig. d. qu. 40. n. 10.* Nec 84
prætereundum, quod cum aliquando repertis noviter instrumentis retractetur sententia contra aliquem lata, de quo in *l. admonendi. 31. ff. de jurej.* cum suspicio contra producentem sit, instrumenta illa ab ipso fuisse occultata, non aliter admittatur ille, quam si ab hac suspicione se liberaverit juramento, ac ita asseruerit, se nunc demum ad instrumentorum notitiam & copiam pervenisse. *c. Pastoralis 4. X. de Except. Mynsing. cent. 2. Obs. 53. Berlich. p. 1. concl. 38. n. 95. Seraphin. privil. juram. 38. Dn. Müller ad Struv. Ex. 17. §. 56.* Ita quoque cum 85
moribus nostris ad instantiam mariti permittatur separatio conjugii, si quis ignorans stupratam pro virgine duxerit. *Carpz. p. 4. c. 20. df. 12. n. 6. § jurispr. Confist. l. 2. d. 193. Brunnem. de jur. Eccl. 86*
l. 2. c. 17. §. 25. per Nov. Leon. 104. non tamen aliter huic locus erit, quam si maritus juramento suo asseruerit se ante nuptias deflorationis sponsæ nullam habuisse notitiam, & simul ac eam acceperit ab amplexibus uxoris abstinuisse, eoq; modo suspicionem scientiæ & remissionis injuriæ sibi illatæ eliserit. *Carpz. d. l. def. 198. ibique alleg. Præsumitur etenim 87*
ex cohabitatione conjugali remissio injuriæ, & hinc etiam in casu adulterii commissi hæc cohabitatio post adeptam notitiam adulterii facta actionem ad divortium tollit. *Sande. decis. Frisc. l. 2. tit. 6. df. 2. Covarruv. de matrim. c. 7. §. 6. n. 11. Brunnem. de Jur. Eccles. l. 2. c. 17. §. 20. nisi conjux inno-* 88
D 3 cens

- cens ignorantiam adulterii prætendat, quo casu libera ipsi ad divortium manet actio, modo juramento suspiciones scientiæ purgaverit. Carpz. l. 1. c. 22. df. Io. n. 5. Reusner. l. 4. dec. 5.
- 89 n. 107. Plane eodem modo in processu desertionis proceditur, quando se à desertore pars deserta absolvi, novasque nuptias sibi permitti petit, ubi inter alia requisita, ne qua suspicio collusionis remaneat, juramento se purgare tenetur, quod adhibitâ licet omni industriâ nihil quicquam, ubi deserens commoretur, resciscere potuerit. Carpz. jurispr. confist. l. 3. df. 59. n. 8. Mev. p. 4. dec. 7. n. 10. Nicolai de divort. & repud. p. 1. c. 3. n. 17. add. Brunnem. de jur. Eccles. l. 2. c. 17. §. 29.
- 90 Refert quoque huc Carpz. process. tit. 12. art. 5. n. 44. juramentum diffessionis, quando scilicet quis documenta adversus se producta negans ac recognitionem renuens, assertionem suam negativam juramento confirmare, ac jurato instrumentum aut scripturam diffiteri tenetur, de qua diffessione vid. idem Carpz. p. 1. c. 17. df. 12. n. 11. Brunnem. proc. civil. c. 19. n. 30. seq. Dn. Stryk. introduct. ad. prax. forens. c. 19. §. 7. quamvis aliquantum latius hæc pateat diffessio, juramentum enim purgationis regulariter super facto proprio, hæc vero diffessio sæpius etiam super facto alieno præstatur, cum de jure Saxonico instrumenta qualiacunque tam propriâ, quam alienâ manu exarata recognoscenda aut diffitenda sint. Dn. Stryk. d. l. Nicolai in process. l. 1. c. 53. n. 12. add. Lauterbach. de jurament. credul. sect. poster. §. 33.
- 92 Nequaquam tamen huc pertinet casus in l. fin. C. de fideicom. expressus, quando scilicet moriturus hæredis præsentis fidei aliquid committit, ubi hæredi id neganti juramentum
- 93 deferri posse statuitur; Quamvis enim id ad legalia referendum esse videri posset ex iis, quæ habet Carpz. p. 3. c. 8. df. 41. n. 3. seq. cum tamen illud non à iudice hæredi imponi, sed à parte adversa, quæ sibi aliquid relictum prætendit, deferri ex d. l. fin. satis abunde constet, extra dubium est ad judiciale juramentum illud referendum esse. Dn. Harprecht. ad d. l. fin.
- 94 c. 8. §. 23. Richter. p. 1. dec. 62. Thesaur. l. 2. qu. 97. utut purgatorio

torio admodum simile videatur fatente Dn. Harprecht. *d. l. §. 25. n. 20.* Sicuti quoque magnam similitudinem cum hoc juramento habet illud, quod periti in arte aut disciplina quadam, quando de negotio quodam attestantur, præstant, quibus non aliter fidem haberi, quam si super depositione jurent, receptum est. Schultes. *addit. ad Modestin. Pistor. p. 4. qu. 142. n. 11.* Covarruv. *l. 2. var. Resol. c. 13. n. 4.* quod juramentum partim credulitatis, partim purgationis haberi, ut peritus liberet conscientiam ab omni suspitione falsæ ac dolosæ dispositionis existimat; Carpz. *p. 1. c. 22. df. 12. n. 2. seqq.* quamvis hoc juramentum non amplius exigi soleat, si periti illi communi partium consensu electi, vel auctoritate publica ad officium aliquod prævio juramento recepti sint, cessantibus nimirum tunc suspitionibus antea dictis. Mynsing. *cent. 6. Obs. 34. n. 13. seq.* Carpz. *p. 1. c. 32. df. 63. n. 6.* Brunnem. *proc. civil. c. 20. n. 56.*

Ulterius VI. ad hoc juramentum recurritur, quando dubium quoddam, quò scilicet animò aliquid factum sit, existit. Seraphin. *privil. juram. 1.* Ita in causis injuriarum requirunt quidem jura, ut actor reum animum injuriandi habuisse probet, cum animus ille non præsumatur. *arg. c. fin. X. de præsumt. l. 51. ff. pro soc. Ddres ad pr. 7. de injur. Schurff. cent. 1. Conf. 88. n. 13. seq.* contingit tamen haud raro ut vel verba prolata dubia sint, & interpretationem in utramque partem admittant, vel etiam graves suspiciones contra injuriantem militent, quod animo injurandi illa verba protulerit, de quibus præsumptionibus Vid. Dn. Lüder. Mencke. *Diff. de probat. anim. inferend. injur. §. 18. seq.* quo casu nullum aliud se ab intentata actione injuriarum liberandi, quam juramentum hocce purgationis superest medium Carpz. *p. 1. c. 22. d. 2. & in proc. tit. 12. art. 3. n. 23. seq.* Klock. *rom. 3. Const. 184. n. 46. seq.* Berlich. *p. 1. concl. 52. n. 20.* Heig. *p. 1. qu. 40. n. 33.* Mev. *p. 4. dec. 31. n. 6.* quamvis interdum sola declaratio bonæ existimationis mature & judicialiter facta sufficiat, nec hoc juramento opus sit. Carpz. *Prax. Crim. p. 2. qu. 97. n. 12. seq.*

seq. Mev. p. 3. dec. 358. & ad jus Lub. l. 4. tit. 4. art. 7. n. 8.
 103 Sand. dec. frific. l. 5. tit. 8. df. 7. Nec inauditum est, quod
 editio instrumentorum, iis, quibus de jure licita est,
 casibus, frivole sapius & ex mera malitia petatur, ad quam
 104 excludendam jus Romanum à petente juramentum calu-
 mniæ exigebat. l. 6. §. 2. l. 9. §. 3. ff. de Edend. Sed cum hoc
 juramentum moribus nostris probatò interesse petentis non
 amplius necessarium esse, & in desuetudinem abiisse tradant
 Gail. l. 1. Obs. 106. Berlich. p. 1. concl. 45. n. Dn. Stryk. usu mo-
 dern. ff. tit. de Edend. §. 15. Dn. Müller ad Struv. Ex. §. 9.
 105 42. lit. a. existimarem nihilominus, si quis petat instrumen-
 tum semel jam tum editum sibi iterum edi, cum ita suspi-
 cionem incurrat, quod malitiose sibi instrumentum edi pe-
 tat, eum, ut hanc suspicionem elidat, ad sacramentalem
 hanc purgationem obligari per tradita Rosbach. in process. tit.
 106 36. n. 31. In matrimonialibus quoque, si pars sponsalia con-
 tracta neget, contra matrimonium vero judiciale juramen-
 tum deferre permissum non sit, Brunnem. de jur. Eccles. l. 3.
 c. 5. §. 1. Carpz. p. 1. c. 22. df. 3. n. 1. & jurispr. Consist. l. 3. df.
 44. n. 10. seqq. Hillig. in Donell. l. 24. c. 7. lit. G. nec supple-
 torium etiam pro matrimonio indistincte admittatur. Brun-
 nem. d. l. §. 6. Carpz. d. def. 3. n. 3. & in process. tit. 12. art. 2.
 n. 61. seq. Richter p. 1. dec. 8. n. 39. Berlich. p. 1. concl. 54. n.
 107 14. seqq. suspensiones vero nihilominus adsint matrimonium pro-
 missum esse, hoc juramentum ad eruendam veritatem adhi-
 betur. c. 10. X. de despons. impub. Brunnem. d. l. §. 7. Carpz. d.
 def. 3. n. 4. & jurispr. consist. l. 3. df. 45. Setser. l. 3. c. 11. n. 7.
 108 Dn. Müller ad Struv. Ex. 17. §. 45. ad quod juramentum, cum
 duæ præsumptiones pro deflorata adsint, tum ex parte stupa-
 toris, quod non causa libidinis, sed affectu honestiore eam
 cognoverit, tum ex parte foeminae, quæ pudorem suum non
 prostituisset, sed amore conjugali vel spe matrimonii hoc pas-
 109 sa esse præsumitur, solam confessionem stupri sufficiens in-
 dicium facere existimo cum Brunnem. d. l. §. 8. Mev. p. 3. dec. 73.
 n. 1. Richter. d. dec. 8. n. 89. Frantzk. ad tit. ff. de jurej. n. 70.
 Berlich.

Berlich. *p. ult. concl. 38. n. 85.* Carpz. *d. c. 22. df. 4. § Pr. Crim. p. 2. qu. 68. n. 94. seq.* licet dissentiat in *jurispr. Confessor. l. 3. df. 47.* quin & licet stuprator utrumque & stuprum & pro-
missionem matrimonii neget, si indicia stupri tantummodo adsint, favor matrimonii efficit, ut super utroque juramentum hoc reo injungatur. Carpz. *d. c. 22. df. 5.* quæ tamen omnia ita intellecta volo, nisi stuprator probare possit, aut sinistram famam fœminæ, tum enim pro honesta persona haberi nequit, aut se à fœmina pellectum esse vid. Brunnem. *d. l. §. 9.* Carpz. *Pr. Crim. p. 2. qu. 68. n. 100. seq.* Esbach *ad Carpz. d. l. df. §. n. 2.* Idem obtinet si verba, quibus aliquis erga virginem usus est, sint ambigua, nec præcise sponsalia inferant, pro illis tamen etiam interpretationem admittant. Vid. Brunnem. *ad l. 4. ff. d. sponsal. n. 5.* Esbach. *ad Carpz. p. 4. c. 20. df. 9. n. 5.* Cypræus *de spons. c. 4. §. 16.* Dn. Præses *disp. de Jo- co c. 2. 24.*

Nec minor Vltro hujus juramenti usus est, quando quaeritur, cujus nomine actus aliquis peragatur, aut peractus sit. Seraphin. *privil. juram. 14.* Ita quando aliquis jure retractus uti, & rem à se, aut ab alio ex sua familia venditam retrahere vult, suspicio vero contra ipsum adsit, quod in præjudicium novi emtoris & non in suum commodum retrahat, jurare eum teneri, quod bona fide & in suum, non vero in alterius usum retrahat, dicunt Gail. *l. 2. Obs. 19. n. 10.* Maynard. *l. 4. dec. 32. n. 1.* Gylman. *Symphor. tom. 4. p. 1 vot. 60. n. 9.* Rüdinger. *Cent. 2. Obs. 21. n. 3.* Frantzk. *de laudem. c. 16. n. 175.* Sic cum nonnullis personis immunitas à vectigalibus aliisque oneribus concessa sit, de quibus vid. Esbach *de immunit. à Collect. c. 7. §. 78. ibique alleg.* Ddres suspicio vero contra aliquem sit, quod & aliorum, qui aliàs ad exsolvendum vectigal obligati sunt, res ac merces pro suis venditet, & ita falsâ professione vectigal defraudet, mediante hoc juramento illas res ad se, non ad alios spectare, obtinere debet Heig. *p. 1. qu. 40. n. 15.* add. Seraphin. *d. privil. 14. n. 2. §. 3.* & ibi Benkendorff. *in not.* Similiter cum ad coërcendam usurariam pravitatem cer-

E

tam

nam usurarum quantitatem definiuerint jura, eamq; pro diver-
 tate personarum, & quatenus his pecunia opus, determinave-
 rint, de quo in *l. 26. §. 1. C. de usur.* si qui fraudem commit-
 tere, ac per alios pecunias suas sub majoribus usuris, quam
 ipsi de jure petere possent, credere velint, juramento hoc
 purgatorio adstringuntur. Brunnem. cum aliis Ddribus *ad d.*
 117 *l. n. 4.* quamvis hoc vix aliquid utilitatis hodie habere vi-
 deatur, ubi per generalem imperii constitutionem usurae ita
 restrictae sunt, ut non nisi quincunces amplius admittantur.
Rec. Imper. de anno 1654. §. anreichend die künfftige 170. Carpz.
p. 2. c. 30. df. 1. n. 21.

118 Ac in genere tandem VII. hoc juramentum adhibe-
 tur, quoties contra aliquem suspensiones, ex quacunque
 etiam oriantur causa, militant, uti si suspicio adsit heredem
 scriptum, vi, metu, ac importunis sollicitationibus, quae
 testamentum ipsò jure nullum faciunt. Brunnem. *ad l. 1. §.*
2. C. & l. fin. n. 11. ff. Si quis aliq. testat. prohib. Carpz. *p. 3. c. 3.*
df. 16. n. 36. Struv. Jurispr. forens. l. 2. tit. 20. §. 1. n. 5. Græ-
 119 *ven. l. 2. concl. 22. n. 1.* testatorem induxisse, ut testamentum
 faceret, sibi que hereditatem relinqueret, hoc juramentum ei
 injungi posse extra omne dubium est. Vid. Carpz. *d. c. 5. df.*
15. Dn. Lyneker ad Struv. libr. 29. t. 6. §. 52. Kurrer de testamento
 120 *coacto. §. 24 in fin.* Item si quis asserat se judici aliquid de-
 disse, ut sententiam pro se ferret, quod jura non tantum
 prohibent, uti pluribus deducit Ziegler *de Officio Judic. concl.*
20. per tot. sed & judicem eapropter certis poenis subjiciunt.
 121 *l. 3. C. de poen. judic. qui mal. judic. Nov. 124. c. 2.* Judex vero
 id fateri nolit, juramentum hoc ita ipsi defertur, quod sci-
 licet neq; per se neq; per aliam personam quicquam acceperit,
 aut promissionem habuerit. *Auth. novo jure C. de poen. jud. qui mal.*
 122 *jud. ibique Ddres & Brunnem. n. 8. add. Dn. Schultz diff. de*
Argentangin judicial. c. 2. quo casu tamen hoc singulare est, ut
 licet pars id asserens nihil probaverit, & nullum indicium cor-
 ruptionis adsit, nihilominus hoc juramentum locum habeat
 123 notante Brunnem. *d. l. n. 10.* Idem obtinet in pacto con-
 stituti

tituti, quando constituens negat se promississe ejus, quod Titius debebat, solutionem, ubi deficientibus aliis probationibus hoc juramentum imponitur, sicuti videre est in Responso apud Carpz. p. 1. c. 22. ff. 13. qui & ibidem asserit juramentum hoc obtinere in casu quando aliquis sibi solutionem factam aut pecuniam numeratam esse negat. Add. Dn. Müller *addit. ad Struv. Ex. 17. §. 45. lit. β. n. 2.* Hinc etiam est, quod non nudæ assertioni impedimenta allegantis fides habeatur, sed si aliæ probationes deficient, juramentum ipsius requiratur, impedimenta allegata vera fuisse & non conficta Mascard. d. probat. vol. 2. concl. 884. Carpz. p. 1. c. 9. ff. 11. Mev. p. 2. dec. 212. Dn. Stryk. *us. modern. ff. tit. si quis caution. §. 7.* Seraphin *privil. juram. 35.* Similiter cum ad probationes perficiendas jura crediderint tres dilationes sufficere, ulteriores vero malitiose ad protrahendas tantummodo lites peti præsumant, quartam dilationem non aliter nisi cum solennitate legali, i. e. juramento concedendam voluerunt Nov. 90. c. 4. c. pen. X. d. testib. add. Rec. imp. de anno 1654. §. den punctum probationum 44. Dn. Stryk. *us. modern. ff. tit. d. feriis §. 18.* Mev. p. 5. de c. 316. Gail. l. 1. Obs. 91. n. 5. Brunnem. Proc. Civil. c. 6. n. 12.

Possent equidem hæc omnia latius adhuc deduci, pluribusque exemplis corroborari, verum cum ex modo adductis jam tum satis eluceat, quam insignis etiam hujus juramenti purgatorii usus sit in causis civilibus, & quam periculose sapius nimis insistatur communi illi Brocardico,

Actore non probante Reum esse absolvendum hæc dixisse sufficiat.

J. D. G.

CO.

COROLLARIA

I.

Notam meretur formula Advocatorum nostrorum in
iudiciis admodum hodie usitata : Es erscheinet Titius in na-
türlicher Vormundschaft seines Sohnes Sempronii.

II.

Non contra omnem rationem vulgo maritis ex impu-
dicitia uxorum labes ignominiae aspergi judicatur.

III.

Allegatio stupratoris se imprægnatae pecuniam dedisse
er hätte ihr Geld gegeben cum in totum non excusat.

IV.

Fidejussor religionis lutheranae vel reformatae, renun-
tians beneficiis fidejussorum jurato, sub clausula : So wahr
mir die Maria und alle Heiligen helfen : non obligatur.

V.

Medicum se profiteri saepius magis nocet, quam Jctum.

VI.

Si dicam Des Herrn Ehren unschädlich / er ist ein &c.
ab actione injuriarum non sum immunis.

VII.

Juvenis virginem quamcunque appellans : Jungfer
Schwiegerin / stricto jure actione injuriarum conveniri po-
test.

VIII.

Qui non implet ea, ad quae sub oppignoratione fama
suae bey Verlust seines ehrlichen Namens se obligavit, igno-
miniam utique incurrit.

IX.

Es ist ein Schelm / oder wird noch einer werden / der
eine Hure zur Ehe nimbt / minus recte à vulgo dicitur.

X.

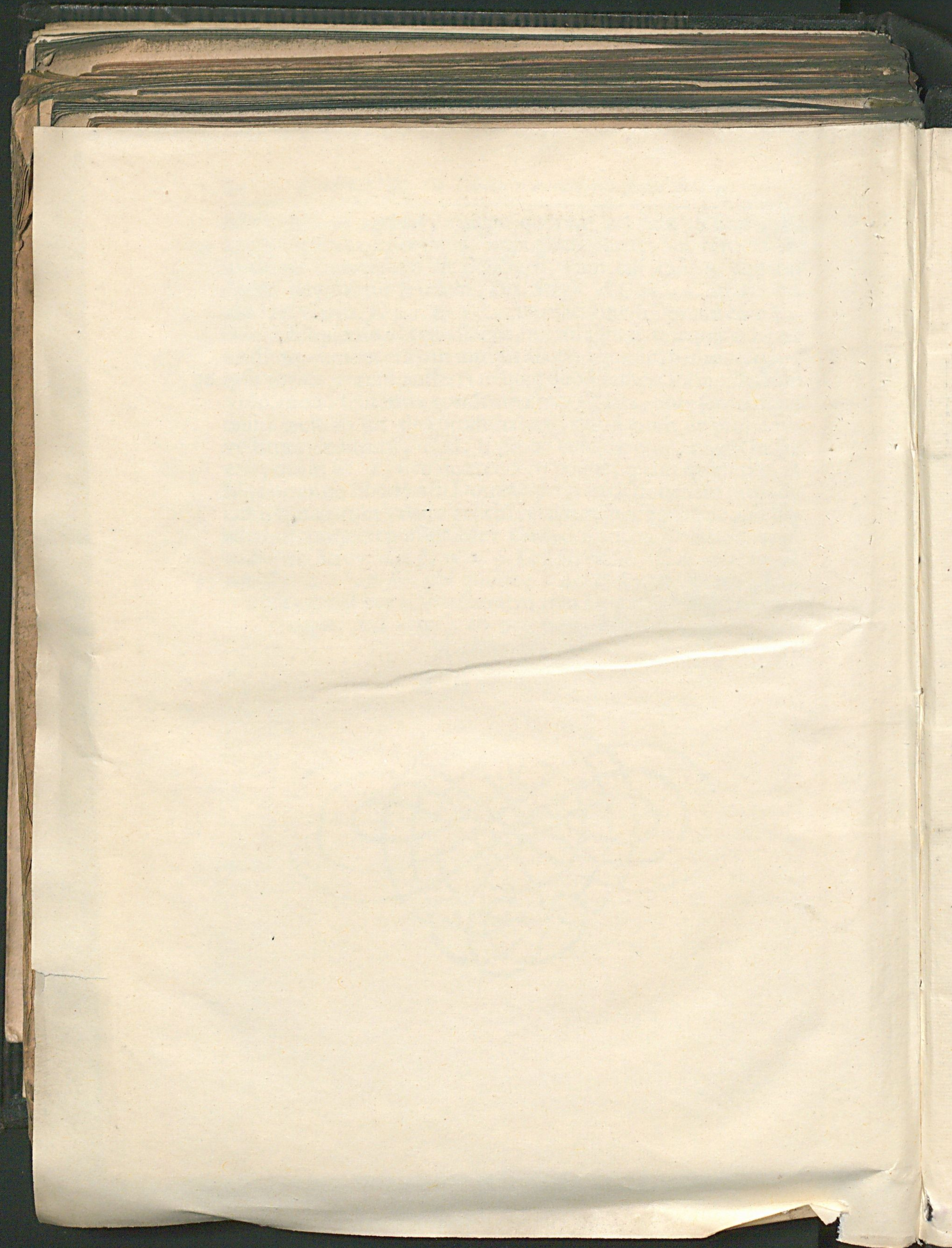
Sororii sui uxorem, seiner Schwestermanns Frau / ali-
quis in matrimonium ducere potest.

ULB Halle 3
003 263 541

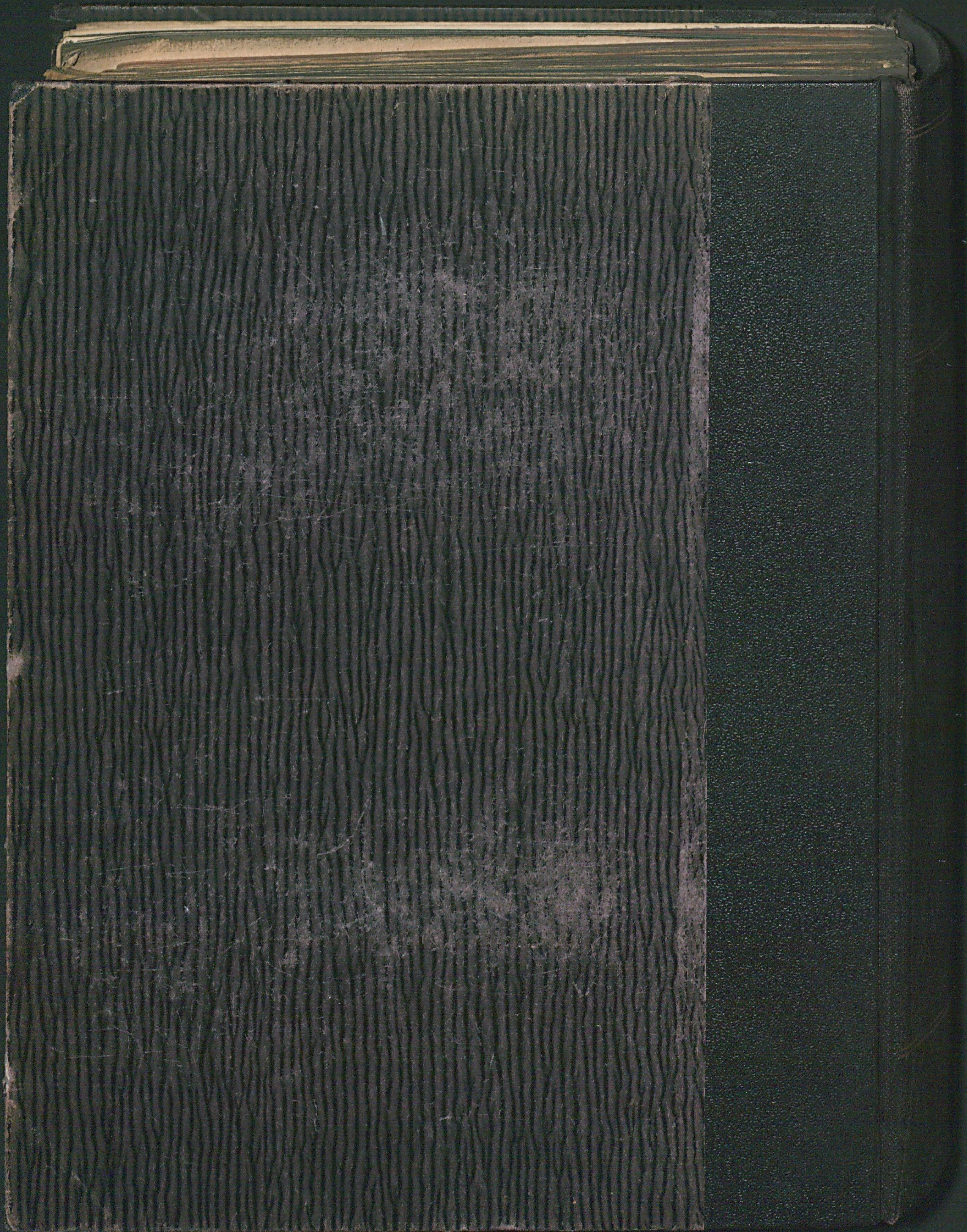

Sb.

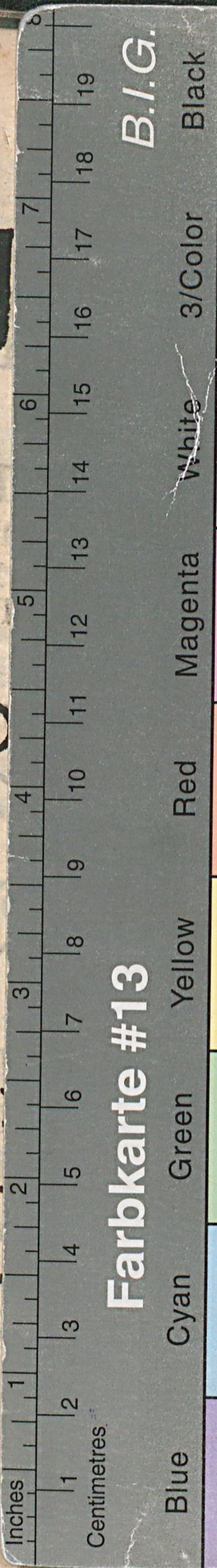
VD 77

B.I.G.

Farbkarte #13

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

1694 14

JURIDICA
ENTO
IO IN CAU-
LIBUS

TRI
BERTINA
DE

OSTRYKIO,
T NOVELL.

DINARIO,
GERMANO

MAJORI
MDCXCIV.

IONI SISTIT
ANUS STRYKE
IC. A. & R.

ANNI, ACAD. TYP.

KOENIGSBERG
UNIVERS.
ZVHALLE

